

Voluit

Bartiméus: fonds

Dank u
wel

Esther werd op haar elfde
in één klap blind:

**‘Er is nog veel
te genieten,
ook al kan
ik niet zien.’**

**100% leven is... lekker
kunnen sporten**

**Onze mooiste projecten
van 2023**

**Innovatie: Zo kom je
veilig op je bestemming**

Voluit magazine is een uitgave van:

Bartiméus Fonds
Postbus 999
3700 AZ Zeist
info@bartimeusfonds.nl
030 693 50 50
bartimeusfonds.nl

Wilt u bijdragen?
U kunt uw gift overmaken op:
IBAN NL05 ABNA 05 26 26 26 21
o.v.v. Voluit juli 2024
Of scan deze QR-code om
online te doneren:

Jaargang 24 – editie 3 – 2024

Vaker op de hoogte blijven?
Meld u aan voor onze e-nieuwsbrief
op bartimeusfonds.nl.
Of volg ons op social media:

Oplossing rebus: Fijne vakantie!

05 Persoonlijk
Esther werd blind op haar elfde. Bert van Leeuwen ontmoet haar in haar blindentuin.

10 100% leven
Paralympisch tandemwielrenner Vincent maakt zich sterk voor betere sportmogelijkheden.

14 Een kijkje bij
Welkom in de les op het Bartiméus College.

18 Gastcolumn
'Alle radioluisteraars zijn blind' door Vincent Bijlo.

20 Resultaten
Dit hebben we samen met u bereikt in 2023!

24 Onze inspiratie
'Ik word blij als ik zie wat we mogelijk maken.' Frans is nauw betrokken bij projecten voor Bartiméus.

28 Project in beeld
Met het online programma 'Samen vooruitkijken' kunnen ouders hun kind beter helpen.

32 Hoe doe je...
Anneke is blind. Ze houdt ervan zich leuk te kleden. Maar hoe doet ze dat?

38 Puzzel en win
Los de puzzel op en maak kans op Esthers boek.

Dank u wel voor uw betrokkenheid

Wat kunnen wij u in deze Voluit weer veel moois laten zien, dankzij úw betrokkenheid. Van een online programma waarmee ouders hun kind beter kunnen helpen, tot slimme technologie die ervoor zorgt dat je veilig op je bestemming komt, en de Bartiméus Fonds Familiedag in Madurodam. Stuk voor stuk projecten die veel betekenen voor mensen met een visuele beperking.

Daarnaast vertellen mensen die slechtziend of blind zijn hun persoonlijke, indrukwekkende verhalen. Samen met hen komen we ook in actie. Zo zetten we ons met Karst en Vincent in voor betere sportmogelijkheden. En in een gastcolumn vraagt onze ambassadeur Vincent Bijlo aandacht voor Radio509. Dit radiostation waar mensen met een visuele beperking hun talent kunnen inzetten, dreigt te stoppen. Dat willen we niet laten gebeuren!

Wij gaan voor 100% leven, ook als je slecht ziet of blind bent. Mede met úw bijdrage kunnen we dat mogelijk maken. Dank u wel voor uw steun.

Ik wens u veel leesplezier!

Joeke van der Mei
directeur

‘Er is nog veel te genieten, ook al kan ik niet zien.’

Op haar elfde werd Esther Crombag in minder dan 48 uur volledig blind. Hoe zette dit haar leven op z'n kop? Hoe heeft ze zich herpakt? En hoe inspireert ze anderen? Onze ambassadeur Bert van Leeuwen gaat met Esther in gesprek op een bijzondere plek: haar blindentuin.

Bert: 'Tot je elfde heb je kunnen zien. Welke herinneringen heb je nog op je netvlies staan?'

Esther: 'Mijn ouders als veertigers en mijn broer als zestienjarige. De basisschool met het schoolplein,

het huis van mijn oma, het weiland waar ik een pony verzorgde. Ik zie het allemaal nog helder voor me.'

'Een beeld dat ik echt koester, is de kraakheldere sterrenhemel

tijdens een vakantie in Frankrijk. Mijn vader haalde me 's nachts uit bed om daarnaar te kijken. Dat zou de laatste keer zijn dat ik zo'n hemel kon zien.'

Bert: 'Want wat gebeurde er toen?'

Esther: 'Door twee operaties achter mijn ogen aan een goedaardige cyste was mijn zicht al minder. Maar tijdens die vakantie ging het echt mis. Ik probeerde een brief te schrijven aan een vriendinnetje, maar ik zag de lijntjes op het papier niet en schreef schots en scheef.'

'We zijn toen pijlsnel terug naar Nederland gereden. Daar ben ik opnieuw aan de cyste geopereerd. De arts zei nog: 'Het komt goed. We gaan die cyste weghalen. Dan verdwijnt de druk op je oogzenuw en kun je weer zien.' Maar toen ik op de uitslaapkamer mijn ogen opendeed, zag ik helemaal niets meer. Tijdens de operatie waren mijn oogzenuwen onherstelbaar beschadigd. Daardoor was mijn zicht geheel verdwenen.'

Bert: 'Drong het tot je door hoe definitief het was?'

Esther: 'Ja, ook al was ik pas elf, ik

voelde direct dat er iets niet klopte. Dat werd bevestigd toen de arts me vertelde dat ik de rest van mijn leven blind zou zijn.'

“

Op mijn elfde zag ik voor het laatst de sterrenhemel.

Esther

Bert: 'Stortte toen je wereld in?'

Esther: 'Ik kan me van die eerste week in het ziekenhuis weinig herinneren. Alsof niet goed tot me doordrong wat er aan de hand was. Een soort zelfbescherming. Eenmaal weer thuis durfde ik niet te lopen in huis. De rest van de zomervakantie zat ik vooral in de grote stoel. Luisterend naar cassettebandjes met gesproken boeken. Het werd me steeds duidelijker wat ik allemaal niet meer kon. Buiten spelen met vriendinnetjes, rolschaatsen op de stoep, naar scouting, handbal en tafeltennis: het ging niet meer. Ik voelde me bang en verdrietig.'

Bert: 'Wanneer beseftte je dat je toch weer een leuk, volwaardig leven kon krijgen?'

Esther: 'Dat was toen ik tijdens de herfstvakantie in Engeland een blindentuin bezocht. Daar heb ik er een uur lang niet aan gedacht dat ik niet meer kon zien. Ik genoot door te voelen, luisteren, ruiken en proeven. Voor het eerst voelde ik me weer gelukkig.'

'Ook leerde ik piano spelen. En ik ging intern wonen op een blindeninstituut, waar ik naar school kon, braille leerde en aan goalbal deed. Zo ontdekte ik dat er nog veel wel mogelijk was.'

'Na een half jaar haalde mijn vader me terug naar huis. Hij had een reguliere middelbare school gevonden waar ik welkom was. Ik

zag er enorm tegenop om terug te gaan naar de ‘ziende wereld’. Maar mijn vader maakte me duidelijk: vroeg of laat moet je de maatschappij in, dan maar meteen. Toen dacht ik: goed, dan ga ik er voor.’

Bert: ‘Na de middelbare school ben je rechten gaan studeren. Je hebt jarenlang gewerkt als docent recht aan de universiteit. Nu spreek je vaak voor groepen en werk je bij het Bartiméus Fonds. Waar komt jouw drive vandaan?’

Esther: ‘Dat is mijn karakter. Ik heb een heel positieve levenshouding. Dat had ik als kind al en heb ik van mijn ouders. Niet zeuren, maar doen. Vroeg of laat krijg je in je leven met tegenslag te maken. Het gaat erom hoe je daarmee omgaat. En ik heb een goed stel hersens én een heel goed geheugen. Eenmaal op de middelbare school realiseerde ik me dat ik daarmee het verschil kan maken.’

Bert: ‘Waar sta je nu in je leven? Waar geniet je van?’

Esther: ‘Ik ben dankbaar voor wat ik allemaal bereikt heb. Ik ben gelukkig met mijn partner Jeroen, mijn ouders, vrienden en mijn twee

honden. En ik haal veel voldoening uit mijn werk bij het Bartiméus Fonds. Ik heb mijn leven op de rit en nu kan ik iets doen voor anderen die slechtziend of blind zijn. Ik vind het vooral fijn dat ik voor kinderen met een visuele beperking verschil kan maken.’

“

In die blindentuin in Engeland voelde ik me voor het eerst weer gelukkig.

Esther

Bert: ‘En je hebt nu zelf een blindentuin bij je huis. Waarom wilde je dat?’

Esther: ‘Deze tuin heb ik samen met een tuinarchitect aangelegd. Voelen, luisteren, ruiken en proeven staan centraal. Zoals het voelen van verschillende bladvormen, luisteren naar stromend water, ruiken van bloemen en proeven van kruiden. Op afspraak leid ik andere mensen met een visuele beperking rond. Ik probeer mijn bezoekers hetzelfde

inzicht mee te geven als ik zelf destijds had in de blindentuin in Engeland: dat er nog steeds veel valt te genieten en te bereiken, ook al kun je niet zien.’

Ambassadeur

Bert van Leeuwen

U kent Bert van Leeuwen vast van tv-programma's als 'Het Familiediner' en 'Soep, sores en soelaas'. Als ambassadeur van het Bartiméus Fonds zet hij zich al jarenlang in voor mensen met een visuele beperking. Bert maakt daarbij geregeld tijd vrij om mensen die slechtziend of blind zijn persoonlijk te ontmoeten en te luisteren naar hun verhaal.

Meer over Esther, haar tuin en haar boek

Esther werkt bij het Bartiméus Fonds als relatiemanager. Ze woont met haar partner Jeroen, haar hulphond Joep en oud-hulphond Sandy in Berg en Terblijt.

Bij haar huis ligt haar Blindentuin Zuid-Limburg. Deze tuin is op afspraak te bezoeken door mensen met een visuele beperking en hun begeleider(s). Kijk voor meer informatie op: blindentuin-zuid-limburg.nl

Esther heeft ook een boek over haar leven geschreven: 'Blind vertrouwen'. Wilt u kans maken op Esthers boek? Doe mee met de Puzzel Winactie op pagina 38. Onder alle goede inzendingen verloten we 5 exemplaren!

100% leven is... lekker kunnen sporten

Mensen met een visuele beperking willen graag sporten, maar vaak is dat lastig. Terwijl het zo goed is om fit te zijn. Karst Hoogsteen en Vincent ter Schure maken zich sterk voor betere sportmogelijkheden.

Slechts drie op de tien mensen die slechtziend of blind zijn doet wekelijks aan sport. Dat is een groot verschil met mensen zonder visuele beperking. Hiervan sport maar liefst zes op de tien elke week. Samen met sportliefhebbers met een visuele beperking willen we dit verbeteren. Want sporten is belangrijk. Voor je fysieke en mentale gezondheid én je sociale leven.

Karst gaat voor thuis sporten

Zo werkt Karst Hoogsteen mee aan het uitbreiden van Uniek Sporten Thuis. Deze app biedt sportoefeningen die mensen met een beperking thuis, in hun eigen omgeving kunnen doen. Uniek Sporten Thuis wordt nu volledig toegankelijk gemaakt voor mensen die slechtziend of blind zijn. Ook komen er nieuwe oefeningen in die goed te volgen zijn als je weinig of

niets ziet. Karst: 'Ik ben slechtziend én een echte sportliefhebber. Dus toen ik werd gevraagd om aan de video-opnames van de oefeningen mee te werken zei ik direct 'ja'. Ik vind deze app een geweldig initiatief. De vernieuwde versie wordt tijdens de aankomende Paralympische Spelen gelanceerd. Ik kan niet wachten!'

Vincent inspireert anderen

Onze ambassadeur en paralympisch tandemwielrenner

Vincent ter Schure laat zien dat je toch je sportieve doelen kunt bereiken, ook al heb je een visuele beperking. 'Sporten is heel belangrijk voor mij omdat ik dan leef in mogelijkheden. Gek genoeg vergeet ik op de tandem dat ik slechtziend ben. Het haalt het beste in me naar boven.'

Na successen op de Paralympische Spelen in Tokyo en Rio strijden

Vincent en zijn piloot Timo nu voor deelname aan de Paralympics in Parijs. Vincent: 'Mede dankzij de steun van het Bartiméus Fonds kunnen we ons goed voorbereiden. Zo hebben we een supersnelle tandem, speciaal voor ons gemaakt. Mensen met een visuele beperking moeten mee kunnen doen in onze samenleving, ook als het om sport gaat. Samen met het Bartiméus Fonds sta ik daarvoor.'

Vincent (l) en Timo bij de tandem die speciaal voor hen is ontwikkeld.

Dit maken we mogelijk, samen met u!

Met uw steun zetten we ons in voor projecten die het leven van mensen met een visuele beperking verrijken. Een kleine greep uit wat we samen met u mogelijk maken:

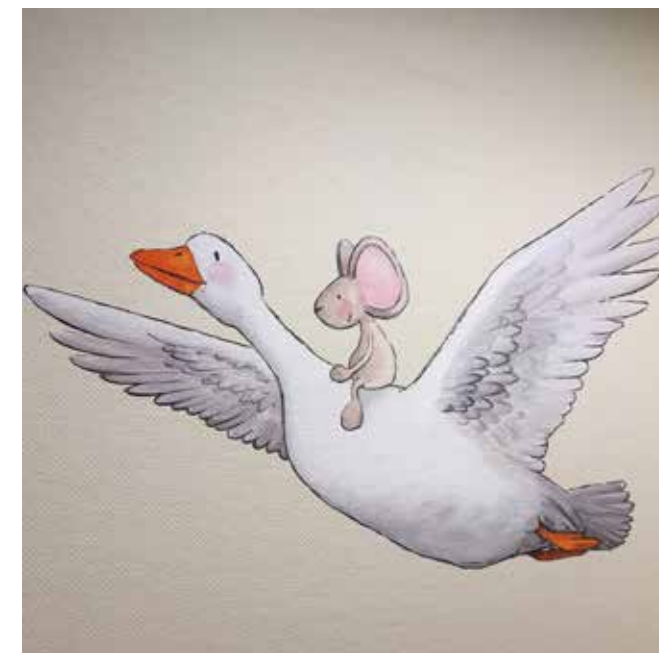
Onbeperkt Ondernemen krijgt vervolg

Het vinden en behouden van een baan is vaak lastig als je een beperking hebt. Daarom krijgen 12 nieuwe deelnemers met een (visuele) beperking ook dit jaar de kans om hun eigen onderneming te starten. Scan de QR-code en lees meer over Onbeperkt Ondernemen.

Muis helpt kinderen bij oogonderzoek

In het Baby- en Peutercentrum van Bartiméus worden zeer jonge kinderen onderzocht. De orthoptisten halen alles uit de kast om ervoor te zorgen dat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen. Ze kwamen op het idee voor een maatje dat ze hierbij helpt: Muis. Inmiddels is Muis onmisbaar! Scan de QR-code en lees het hele verhaal van Muis.

Illustratie: Pauline Baartmans

Voorjaarsfair

In april organiseerde het activiteitenteam van het Henriëtte van Heemstra Huis in Ermelo een voorjaarsfair voor bewoners en hun familie. Een dag met regen en zon, poffertjes, marktkraampjes en optredens van de Boerendansers uit Putten en de Sanseveria's. Deze dames wachtten tot het rad van fortuin ging draaien!

Welkom in de les op het Bartiméus College

Het Bartiméus College in Zeist biedt voortgezet speciaal onderwijs voor leerlingen met een visuele beperking. Samen met docent Meintje Velleman bereiden de vmbo-leerlingen zich voor op het eindexamen Engels. Kijkt u mee?

Op het examen krijgen de leerlingen onder meer vragen over het boek 'The Boy in the Striped Pyjamas' van John Boyne. Tijdens de les van vandaag laat Meintje een gesproken samenvatting van het boek horen. De leerlingen luisteren en maken aantekeningen op hun laptop. Vervolgens stelt Meintje vragen over het boek, die de leerlingen beantwoorden. En dat allemaal in het Engels!

Stap voor stap

Als huiswerk krijgen de leerlingen de opdracht om een karakterschets te maken van diverse personages uit het boek. 'Zo bereiden we stap voor stap dit onderdeel van het examen voor', legt Meintje uit.

Best spannend

De klas gaat verder met hun eindexamenpresentaties. Aan de hand van een zelfgemaakte poster vertellen de leerlingen over een zelfgekozen onderwerp. Geordy's presentatie gaat over de game Skylanders. 'Lastig hoor, om er in het Engels over te vertellen', vindt hij. Maar als Meintje vragen stelt, gaat het al snel beter. Sara sluit deze les af met haar presentatie over een 'Healthy Lifestyle'. 'Ik vind het best spannend. Daarom is het fijn om alvast te oefenen.'

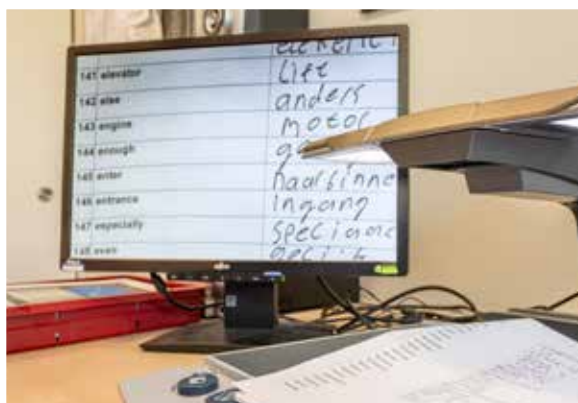
In mei en juni is het zover

De examens zijn tussen 13 mei en 25 juni. Dus als u dit leest, zijn alle leerlingen hopelijk geslaagd en kan de vlag uit!

Waaruit bestaat het eindexamen Engels?

De leerlingen van het Bartiméus College doen het Centraal schriftelijk examen. Naar keuze in braille of met een spraakmodule. Daarnaast doen ze Staatsexamen. Dat is verplicht omdat leerlingen in het speciaal onderwijs een andere leerroute volgen.

Onmisbare hulpmiddelen

Bij hun schoolwerk kunnen de leerlingen niet zonder hun beeldschermvergroter, brailleleesregel en laptop.

Hoe zit het met het lesmateriaal?

De klas werkt onder andere met de website 'BBC Learning English'. Deze is goed toegankelijk. Maar veel andere lesstof moet Meintje eerst aanpassen voordat de leerlingen ermee uit de voeten kunnen.

En wat gaat deze klas na het eindexamen doen?

Sara en Martijn willen verder met de mbo-opleiding onderwijs-assistent. Owami kiest voor een administratieve mbo-opleiding en Yusuf voor een ict-opleiding. Geordy tenslotte stroomt door naar de havo op het Bartiméus College. Heel veel succes allemaal!

Alle radioluisteraars zijn blind

Geen medium is zo leuk en passend voor blinden en slechtzienden als radio. Niks camera's, je haart dat goed moet zitten of onzekerheid over je uiterlijk. Nee, gewoon een microfoon, een mengpaneeltje, muziek om af te spelen, jingles, wat leuks om te zeggen en gaaaaan.

Radio is zo leuk om te maken omdat het nou echt iets is dat blinden en slechtzienden goed ligt. Want eigenlijk maken ze, ik ook dus, hun hele leven al radio. Ze zijn gewend zich in geluid uit te drukken en ze zijn zich er zeer bewust van hoe dat overkomt, wij zijn eigenlijk radio.

Radio509, een zender gevuld door blinden en slechtzienden, maar te beluisteren door iedereen, is een station waar ze naar hartenlust hun talenten kunnen botvieren. Althans, dat zou het moeten zijn.

Er is helaas niet veel geld om de radiodromen waar te maken, dat vind ik eeuwig zonde. U, lezer, u

zou een financieel steentje kunnen bijdragen om de zender meer leven in te blazen. Maar dan zou ik wel, als ik u was, eisen dat u een verzoeknummer mag aanvragen.

Ja, radio, een leuk medium, vooral als je bedenkt dat eigenlijk alle radioluisteraars blind zijn.

Vincent Bijlo
ambassadeur Bartiméus Fonds

Wilt u Radio509 steunen? Scan dan de QR-code.

De blik naar buiten

Wat hebben wij in 2023, mede dankzij úw steun, bereikt voor mensen met een visuele beperking? Dat leest u op pagina 20 t/m 23.

Joeke van der Mei, directeur van het Bartiméus Fonds, licht graag een resultaat uit dat hem na aan het hart ligt.

‘In 2023 hebben we een mooie stap gezet binnen het onderwijsproject Toegankelijkheid in het Curriculum’, vertelt Joeke. ‘Sinds 2020 maakt ‘digitale toegankelijkheid’ al deel uit van het leerplan van de ict-opleiding van de Hogeschool Utrecht. Met ingang van het collegejaar 2024-2025 start op de Hogeschool Utrecht de minor Digitale Toegankelijkheid en Inclusie. Deze is samengesteld door ict-docenten en het team van Bartiméus Accessibility. Alle hbo-studenten in Nederland kunnen deze minor volgen. Geweldig, daarmee opent de generatie van de toekomst de ogen voor mensen die slechtziend of blind zijn.’

‘Zo draagt dit onderwijsproject prachtig bij aan onze ambitie: in 2032 is Nederland het meest inclusieve land ter wereld voor mensen met een visuele beperking.’

En waar ik ook enthousiast van word: dat we het sámen doen. Met Bartiméus, mensen met een visuele beperking, onze donateurs, bedrijven en organisaties. Met de blik naar buiten, daar krijg ik energie van!’

Dit hebben we samen met u bereikt in 2023

We hebben ons ingezet voor **350.000** mensen met een visuele beperking.

Van elke bestede euro gaat

€0,89

naar de doelstelling.

We hebben **€6,2 miljoen** besteed aan projecten die het verschil maken.

Kijk voor het complete jaaroverzicht en een toegankelijke digitale versie van ons jaarverslag op bartiméusfonds.nl/jaarcijfers. Of scan de QR-code.

De onderwerpen waarvoor we ons sterk hebben gemaakt:

Belangrijke extra's in de zorg

Zelfstandig je weg vinden

Inclusieve vrijetijdsbesteding

Kansen in onderwijs en werk

Benieuwd naar onze mooiste projecten van 2023? Lees verder op pagina 22.

Onze mooiste projecten van 2023

Mensen met een visuele beperking willen voluit meedoen in onze samenleving. Samen met u werken we er hard aan om dit mogelijk te maken. Graag lichten we drie projecten uit die in 2023 echt het verschil maakten voor mensen die slechtziend of blind zijn.

Kaarten die je kunt voelen

Een topografische kaart met voelbare informatie maakt mensen met een visuele beperking duidelijk waar ze zich bevinden en geeft ze een beeld van hun omgeving. Met de vernieuwde kaarten kunnen ze zich nog beter oriënteren in een stad, gebied of straat. Want er is een internationale standaard voor de gebruikte symbolen (legenda) ontwikkeld én het productieproces van deze kaarten is aanzienlijk verkort.

Erop uit dankzij de Chipkaart

Met de Chipkaart kunnen de bewoners van Bartiméus een aantal uren per jaar een vaste woonbegeleider inzetten om een leuke, extra activiteit te doen. De bewoners vinden het fijn om zo meer eigen regie te hebben en vaker ergens naar uit te kunnen kijken. De woonbegeleiders halen zelf ook veel positiefs uit het doen van extra activiteiten met de bewoners. De Chipkaart krijgt van de bewoners een 9,3 en van de woonbegeleiders een 8,4!

Familiedag weer een succes!

Zo'n 200 bezoekers kwamen in oktober naar de Bartiméus Fonds Familiedag in Madurodam. De blindentolken van Komt het Zien! zorgden op verschillende plekken voor audiodescriptie.

Dominique heeft een visuele beperking en genoot volop: 'De audiodescriptie was heel levendig en het was ook fijn dat ik zoveel dingen mocht voelen.'

“
Ik word blij
als ik zie wat
we mogelijk
maken.

Wat inspireert ons om alles uit de kast te halen, zodat mensen met een visuele beperking voluit kunnen meedoen in onze samenleving? Frans van Nie is programmamanager bij het Bartiméus Fonds. Hij is nauw betrokken bij projecten voor Bartiméus. Na 17 jaar vertelt hij nog steeds vol enthousiasme over zijn werk.

Frans: ‘In mijn werk zie ik wat we met de steun van onze donateurs mogelijk maken voor de bewoners, leerlingen en cliënten van Bartiméus. Dat is heel veel en daar krijg ik elke dag weer energie van.’

Duofietsen en schommels

‘Kom je bijvoorbeeld op het terrein van Bartiméus in Doorn, dan zie je daar schommels, beleeftuintjes en een prachtige muziekkoepeel. Bewoners fietsen er met hun begeleider op een duofiets. En in de moestuin van de Historische Theetuin, een prachtige

ontmoetingsplek voor iedereen binnen en buiten Bartiméus, zijn bewoners aan het werk. Ze zijn in hun element. Heel mooi om te zien.’

FabLab

‘In Doorn bevindt zich ook het FabLab, ook mogelijk gemaakt door het Bartiméus Fonds. Iedereen van Bartiméus, medewerkers én bewoners, kan hier terecht met een innovatievraag. Van heel klein tot groot. Van een vraag van een bewoner over een spraakknop, tot

Frans in het FabLab van Bartiméus in Doorn.

een vraag van een docent over de inzet van artificial intelligence in zijn les. Medewerkers van het FabLab nemen elke vraag serieus. Met veel creativiteit zoeken ze een oplossing die aansluit op de vraag. Dat gebeurt met veel kennis van zaken en respect voor de bewoners.’

Baby- en Peutercentrum

‘Met de bijdragen van onze donateurs is in 2021 het nieuwe Baby- en Peutercentrum in Zeist geopend. Uit het hele land worden baby's en peuters met complexe kijkproblemen hier naartoe doorverwezen. Vaak krijgen ouders in één dag een diagnose. Voor

ouders is dat ontzettend waardevol. Want ze zitten vaak in een onzekere periode, weten niet wat er met hun kind aan de hand is. En ook hier zie ik weer die bevologenheid bij medewerkers van Bartiméus om het telkens nog beter te doen. Dat inspireert mij enorm. Ze halen alles uit de kast om ervoor te zorgen dat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen tijdens de oogonderzoeken. Ze bedachten Muis, een maatje dat jonge kinderen helpt, zodat ze veel meer ontspannen alle onderzoeken kunnen ondergaan. Dat ik hier vanuit mijn werk aan kan bijdragen, vind ik heel waardevol.’

Vakantietip: NEMO

Wat heeft een schaatspak met een haai te maken? En een trein met een ijsvogel? In NEMO Science Museum ontdek, doe, beleef en leer je van alles. En NEMO is toegankelijk voor iederéén. Dus heb je een broertje, zusje of vriendje met een visuele beperking? Samen komen jullie alles te weten over wetenschap en technologie! Kijk op nemo.nl of scan de QR-code.

Foto: DigiDaan

Je bent blind, hoe vind je dan de weg?

Stel je voor dat je niets kunt zien, hoe weet je dan waar je naartoe moet? Daar is een superhandige app voor: eZwayZ. Met deze app op je telefoon gaat de weg zoeken heel makkelijk. De eZwayZ app helpt je ook om in NEMO de weg te vinden. Gaaf hè!

Een zonnebril, ook al zie je niets?

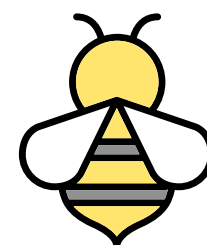
Het lijkt misschien vreemd, een zonnebril dragen als je niets ziet. Hoe kun je dan last hebben van de zon? Bij sommige blinde kinderen zijn de ogen heel gevoelig voor zonlicht. Met een zonnebril of pet hebben ze daar geen last van!

Raadsel

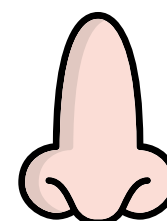
Wat heeft 21 ogen maar kan niets zien?

Oplossing: Een dobbelsteen!

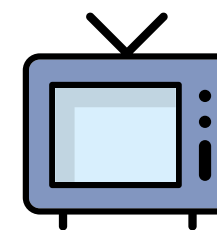
Barts rebus

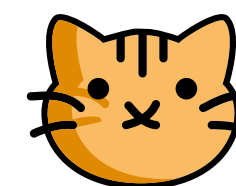
b=f

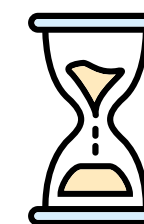
-us

-t+a

t=n

-jd+e

Kijk voor de oplossing op pagina 2.

“Hoe méér ouders weten, hoe beter ze hun kind kunnen helpen.

Als je als ouder net te horen hebt gekregen dat je kind een visuele beperking heeft, zit je vol met vragen. Om ouders hierbij te helpen heeft Bartiméus het online programma voor psycho-educatie ‘Samen vooruitkijken’ ontwikkeld.

Yvonne Kruithof is orthopedagoog bij Bartiméus. Door haar werkervaring op de school van Bartiméus signaleert Yvonne uitdagingen waar ouders en kinderen mee worstelen. Yvonne: ‘Daarom hebben we een online programma voor psycho-educatie ontwikkeld dat vragen behandelt waar ouders mee kunnen zitten. Zoals: wat is er met de ogen van mijn kind aan de hand, wat staat

ons nog te wachten en hoe moet ik het aan mijn kind uitleggen? Voor ouders is het belangrijk om antwoorden te krijgen op hun vragen. Zo krijgen ze meer regie over hun eigen leven en kunnen ze hun kind beter ondersteunen.’

Tips, video's en animaties

Bartiméus is bezig met het ontwikkelen van meerdere online programma's en e-learnings.

Wat is psycho-educatie?

Psycho-educatie geeft uitleg over een beperking: om het beter te begrijpen, aan anderen uit te kunnen leggen en om er beter mee om te kunnen gaan.

‘Samen vooruitkijken’ geeft tips hoe ouders het gesprek met hun kind goed kunnen voeren.

Waaronder dit programma voor psycho-educatie. Het bestaat uit vier onderdelen die ouders online, in hun eigen omgeving en in hun eigen tempo kunnen doorlopen. Het onderdeel ‘Oogheekunde’ gaat over de tien meest voorkomende oogandoeningen. In ‘Ontwikkeling van het kind’ vinden ouders informatie over de invloed van de visuele beperking in de verschillende leeftijdsfasen van het kind. Het bevat ook video's waarin ouders hun ervaringen delen. Het onderdeel ‘Het gesprek’ geeft in een animatie tips hoe je goed met je kind kunt praten over de oogandoening en de gevolgen. ‘Verliesverwerking’ gaat over wat het met je doet als je een kind hebt met een visuele beperking en wat ‘levend verlies’ is.

Gevoelens van levend verlies

Yvonne: ‘In elke fase ervaren

ouders opnieuw gevoelens van levend verlies. Een ouder vertelde mij eens het volgende: ‘Ik ben heel blij dat mijn kind bij Bartiméus naar school kan en dat hij 's ochtends opgewekt in de taxi stapt. Maar als ik dan even later onze buurjongen met zijn vriendjes zelf naar de school zie fietsen, doet dat toch weer even pijn’. Het online programma biedt ouders tips om hiermee om te gaan.’

Beter voor het kind

‘Als ouders het moeilijk vinden om over de visuele beperking van hun kind te praten, dan voelen kinderen dat. Ze stellen dan geen vragen. Terwijl het juist zo belangrijk is dat kinderen antwoorden krijgen. Hoe méér ouders dus weten en zelf de regie hebben, hoe beter ze hun kind kunnen helpen en de juiste hulp kunnen inschakelen.’

‘In de moestuin heb ik rust aan mijn hoofd.’

Jeremy is blind en werkt in de moestuin van de Historische Theetuin bij Bartiméus in Doorn. Hier is hij helemaal op zijn plek. Zijn begeleider Dennis helpt hem op weg, zorgt voor een fijne sfeer en biedt een luisterend oor.

Jeremy: ‘Acht jaar geleden ben ik op de moestuin begonnen met een stage. Dat beviel meteen goed. In

de tuin kan ik alleen werken en heb ik rust aan mijn hoofd. Dat heb ik nodig. Mijn favoriete klusje

is het verwijderen van mos. En als ik wat afwisseling wil, maak ik een praatje met bezoekers van de Theetuin. ’s Ochtends drinken we eerst koffie en verdelen we het werk. Daarna loopt Dennis me mee naar mijn werkplek.’

Fijne, waardevolle werkdag

Dennis volgt een opleiding tot persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg. Hij werkt drie dagen in de week bij de moestuin en gaat één dag naar school. ‘Hiervoor werkte ik als agrarisch medewerker op een kippenboerderij. Maar door een bedrijfsongeval ben ik mijn rechterarm verloren. Dat was voor mij een keerpunt. Hoe wilde ik verder met mijn leven? Toen heb ik gekozen voor de zorg. En daar heb ik geen spijt van. Ik vind het mooi dat ik Jeremy en de andere medewerkers een fijne, waardevolle werkdag kan geven. Het is ook belangrijk om een luisterend oor te zijn.’ Dat kan Jeremy beamen: ‘Het is fijn als ik even m’n hart kan luchten bij Dennis.’

Gewassen waar vraag naar is

‘In de tuin verbouwen we met

14 medewerkers, zeven begeleiders en ongeveer 25 vrijwilligers groente, fruit en bloemen’, gaat Dennis verder. ‘We kiezen voor makkelijke gewassen waar vraag naar is. De opbrengst verkopen we aan bezoekers van de Theetuin en een paar restaurants. Wat overblijft geven we aan de voedselbank. ’s Winters werken we in de kas. Dan doen we onderhoudsklusjes en drogen we bloemen.’

In de vingers

Jeremy werkt graag in de moestuin: ‘Ik vind het fijn om bezig te zijn en het is gezellig.’ ‘En het tuinwerk past ook helemaal bij jou,’ vult Dennis aan. ‘Je werkt geconcentreerd en maakt je klus netjes af. Je hebt het goed in de vingers.’

De moestuin

Verse groente, fruit of bloemen van het seizoen kopen? Kom langs bij de moestuin! Scan voor meer informatie de QR-code.

‘Ik heb wel gevoel bij kleuren.’

Anneke Berkhout is blind. Ze houdt ervan zich leuk te kleden, het liefst met bijpassende sieraden. Maar hoe koopt ze haar kleding? En als ze ‘s ochtends voor haar kledingkast staat, hoe maakt ze dan een keuze?

Anneke: ‘Ik houd van sportieve kleding. Het moet lekker zitten en het mag best een beetje kleurrijk zijn. Ook al zie ik niets, ik heb wel een gevoel bij kleuren. Als ik kleding ga kopen, gaat er altijd een vriendin mee. Zij vertelt mij welke kleuren bij elkaar passen. Inmiddels weet ik dat ook zelf wel, dat heb ik aangeleerd. En tegenwoordig kan er heel veel, dat is heel fijn!’

Omschrijving in braille

Anneke opent haar kledingkast. Er liggen shirtjes en truien in keurige

stapeltjes. ‘Ik weet precies waar wat ligt. Naast elk stapeltje ligt een blaadje met daarop in braille een omschrijving van het kledingstuk. Het is dus heel belangrijk dat alles na het wassen weer op de juiste plek in het stapeltje komt. In de omschrijving van elk kledingstuk vermeld ik details, zoals het aantal knoopjes aan de mouw of het soort kraagje. Heb ik dezelfde shirtjes, dan knip ik van de donkerste het lusje in de nek doormidden. Zo herken ik dat shirtje.’

Sieraden

‘Ik houd van sieraden. Leuke oorbellen of een ketting maken het geheel af, vind ik. Soms gok ik wat erbij past. En als het niet matcht bij mijn kleding, vertrouw ik erop dat mijn omgeving me waarschuwt.’

‘Het allerlaatste stukje van mijn reis levert vaak de meeste problemen op.’

Als je door een visuele beperking niet meer kunt fietsen of autorijden, ben je voor je reis vaak afhankelijk van het openbaar vervoer. Maar de bus of trein zet je niet af bij de voordeur. Hoe kom je dan toch zelfstandig bij je eindbestemming? Hoe vind je het juiste huisnummer of de ingang van een gebouw?

Fred Hissink is slechtziend en gebruikt een navigatie-app op zijn smartphone. ‘De juiste straat vinden lukt me prima. Maar de entree vinden van bijvoorbeeld een ziekenhuis of het juiste huisnummer is heel lastig.’

Challenge The Last Mile

Annick de Lange is programma-manager innovatie bij het Bartiméus Fonds. ‘Nieuwe technologie kan mensen met een visuele beperking helpen met problemen waar ze dagelijks

Het vinden van het juiste huisnummer is lastig.

Fred

Bestaande navigatie-apps zijn nog niet nauwkeurig genoeg. Het allerlaatste stukje van mijn reis levert vaak de meeste problemen op.’

Paul en Annick. ‘Met het uitschrijven van een challenge willen we innovatie stimuleren.’

tegenaan lopen. Daarom stimuleren en ondersteunen wij innovatie en hebben we dit jaar een innovatie challenge gelanceerd.’

‘Wanneer je mobiliteit beperkt wordt, heeft dat effect op alles wat je doet’, gaat Annick verder. ‘Denk aan naar school gaan, werken, sporten en op je sociale leven. Onze ambitie is dat mensen met een visuele beperking zich net als ieder ander kunnen verplaatsen en oriënteren. Slimme technologie

maakt daarin het verschil. Wij willen het uitvinden van nieuwe oplossingen versterken en versnellen door het jaarlijks uitschrijven van een internationale wedstrijd, een challenge. Dit jaar was het onderwerp de zogeheten ‘last mile’: het kunnen volbrengen van het laatste stukje van je reis.’

Waar moet ik heen?

Paul de Nooij is projectleider innovatie bij Bartiméus. Hij zat in de jury die de inzendingen beoordeelde. ‘Ik ben in mijn werk al negen jaar bezig met projecten op het gebied van mobiliteit. Daardoor kan ik goed inschatten wat werkt. Voor de gebruiker is belangrijk dat hij op de juiste plek de juiste informatie krijgt. Waar bevind ik me? Wat is er om me heen en welke kant moet ik op? Hiervoor is navigatietechnologie nodig die een stuk nauwkeuriger is dan GPS.’

Jurering

Paul: ‘Bij de jurering hebben we gekeken of de visuele beperking goed was meegenomen. Als je blind of slechtziend bent en je bent op pad, dan neem je vaak je blindengeleidehond mee en/of heb

“

Met de oplossing van Navishare kunnen gebruikers exact navigeren tot de plek waar ze moeten zijn

Annick, programmamanager innovatie

je een blindegeleidestok in de hand. Als je dan je smartphone nodig hebt voor het vinden van je route, kan dat heel onhandig zijn. Je hebt natuurlijk maar twee handen. Dus als inzenders hiervoor oplossingen hadden bedacht, droeg dat bij aan een positieve beoordeling.’

Winnaar Navishare

Annick: ‘Uiteindelijk kwam het Amerikaanse Navishare als winnaar uit de bus. Hun oplossing is heel gebruiksvriendelijk en compleet. Je draagt je smartphone in een houder op je lichaam. Je hoeft ‘m dus niet in je hand te houden. En je kunt zo ook de camera

gebruiken zonder dat dit voor jezelf of anderen ongemakkelijk voelt. Verder kun je eigen routes aan de app toevoegen. Gebruikers kunnen met de oplossing van Navishare exact navigeren tot de plek waar ze moeten zijn. Van de bushalte naar kantoor en van hun bureau naar het koffieapparaat. Met het geldbedrag dat Navishare heeft gewonnen gaan ze nu aan de slag om de oplossing te verfijnen zodat deze ook echt gebruikt kan worden.’

Fred: ‘Daar kijk ik naar uit! Want dat zou reizen voor mij eenvoudiger, veiliger en minder spannend maken.’

Samen met u

Zo kunt u bijdragen

Uw betrokkenheid bij mensen met een visuele beperking is hartverwarmend. Laat u inspireren en ontdek op bartimeusfonds.nl/helpmee op welke manier u kunt bijdragen.

Scan de QR-code en doneer direct.

Steun met uw nalatenschap

Help met een periodieke schenking

Collecteer online

Help met uw kerk

Kom in actie

Help met uw bedrijf

Help met uw kerk

Kerken zamelen geld in voor muziektherapie

Samen met kerken in heel Nederland maakt het Bartiméus Fonds zich sterk voor mensen met een visuele beperking. Onlangs mochten wij van de Gereformeerde kerk Bunschoten-Spakenburg en de Dorpskerk in Leiderdorp mooie donaties ontvangen voor Beleven in Muziek.

kraskaarten. In de Dorpskerk in Leiderdorp werd gecollecteerd tijdens een huwelijksvoltrekking. De bruid is arts in opleiding voor mensen met een verstandelijke beperking. Bij deze mensen ligt haar hart, vandaar dat zij graag wil bijdragen aan muziektherapie voor kinderen met een meervoudige beperking.

De muziektherapie Beleven in Muziek helpt de meervoudig beperkte leerlingen van de Bosschool van Bartiméus om te ontspannen, emoties te uiten en contact te maken. De leerkrachten en leerlingen zijn dan ook heel blij me de nieuwe materialen.

De Gereformeerde kerk Bunschoten-Spakenburg zamelde geld in met een collecte tijdens de dienst. En de kinderen haalden een mooi bedrag op met onze speciale

Ook collecteren?

Wilt u ook met uw kerk collecteren voor één van onze projecten voor mensen met een visuele beperking? Kijk dan voor onze collectiedoelen en meer informatie op bartimeusfonds.nl/kerkenpagina. Of scan de QR-code.

Puzzel en win

Vul de antwoorden in; in de groene balk verschijnt de oplossing. Stuur deze vóór 31 augustus 2024 in. Onder alle inzendingen verloten we 5x het boek ‘Blind vertrouwen’, van Esther Crombag die binnen 48 uur volledig blind werd.

Hoe stuur ik mijn oplossing in?
Scan de QR-code of ga naar bartimeusfonds.nl/puzzel. Of verstuur uw oplossing per post o.v.v. ‘Puzzel Voluit’ naar Bartiméus Fonds, Antwoordnummer 5555, 3700 VB Zeist. Vergeet niet uw naam en adres te vermelden!

1	2	3	4			5	6	7		8
9				10						
		11						12		
13	14			15						
16								17	18	
			19		20		21			
22					23					
			24	25					26	27
		28				29		30		
31								32		
		33	34		35			36		
37										
		38						39	40	
41					42					

Horizontaal

- 1. Schoonmaak-middel
- 5. Politiewapen
- 9. Daarmee kunnen bewoners een begeleider inzetten voor een extra activiteit
- 11. Plaats in Gelderland
- 12. Tandwiel
- 13. Elektrische weerstand
- 15. Dagtrip
- 16. Boerderijdier
- 17. Europese Zuidelijke Sterrenwacht
- 22. Leeg
- 23. Biersoort
- 24. Fornuismerk
- 26. Milliseconde
- 31. Groente
- 32. Vogel
- 33. Hapje vooraf
- 36. Volgroeid
- 37. Daar vond de Bartiméus Fonds Familiedag plaats
- 38. Voornaam gitarist
- 39. Lofzang
- 41. Verkoudheids-verschijnsel
- 42. Uitproberen

Verticaal

- 1. Stroomstoot
- 2. Uitroep
- 3. Plaats bij Amsterdam
- 4. Staat op je telefoon
- 5. Voelbaar (zoals de topografische kaarten)
- 6. Slee
- 7. Regio
- 8. __ 509, zender uit de column van Bijlo
- 10. Selectie
- 14. Veelbelovend
- 18. Textielreinigings-bedrijf
- 19. Magazine
- 20. Stel
- 21. Oratie
- 25. Het ploeteren van pieren
- 27. Begrijpen
- 28. Dat wil je van de kous weten
- 29. Engelse noodzaak
- 30. Knaagdier
- 31. __ vooruitkijken, online programma voor psycho-educatie
- 34. Maatje dat kinderen helpt bij oogonderzoek in Zeist
- 35. Het zij zo!
- 40. Lidwoord

Wat betekent 100% leven voor...

Als Bartiméus Fonds halen we alles uit de kast om mogelijk te maken dat mensen die slechtziend of blind zijn voluit kunnen meedoen in de samenleving. Want het gaat niet om hoeveel procent je ziet. Het gaat om hoeveel procent je leeft. Daarom is ons motto: 100% leven.

Bram Lieftinck vertelt hoe hij hier invulling aan geeft.

Bram Lieftinck was nog heel jong toen bleek dat hij in beide ogen retino blastoom had (kanker in het

“

Mijn motto: ik kan alles behalve zien.

Bram

netvlies). Hij kreeg twee kunstogen. Bram werkt fulltime als servicedesk medewerker bij de Hogeschool Utrecht én hij is radio-DJ bij Radio509. ‘Als jonge jongen werd ik gegrepen door de radio. Ik vind het gaaf dat je zoveel mensen kunt bereiken door een simpel stukje techniek. Ik ben een duizendpoot, houd niet van niets doen. Mijn motto is: ik kan alles behalve zien. Heel graag wil ik DJ worden op de nationale radio. Ik vind dat er te weinig mensen met een visuele beperking op de radio te horen zijn. Dat moet anders. Bovendien is radio het enige medium dat voor zienden en niet zienden gelijk is. Ik zal blijven strijden voor gelijke behandeling van iedereen die slechtziend of blind is.’